

Demensfonden 2019

Populärvetenskaplig sammanfattning

Erika Jonsson Laukka

**Early detection of dementia through the combination of preclinical markers –
Longitudinal analyses of data from a population-based and a memory clinic sample**

Tidig upptäckt av demens genom kombination av prekliniska markörer – longitudinella analyser av en populationsbaserad och en klinisk studie

I takt med att vi lever allt längre ökar antalet personer med demens och kognitiv nedsättning. Det är viktigt att personer med hög risk att utveckla demens identifieras på ett tidigt stadium, eftersom många interventioner har större möjlighet att ge positiva effekter ju tidigare de påbörjas.

Det övergripande syftet med aktuellt projekt är att fördjupa vår kunskap kring kognitiva och biologiska markörer för preklinisk demens och Alzheimers sjukdom. I denna ansökan fokuserar vi på kognitiv (t.ex. minne, perceptuell snabbhet) förändringstakt och i vilken utsträckning sådana mått kan ge en förbättrad prediktion av framtida demens jämfört med ett resultat från ett enskilt testtillfälle. Vi avser även att undersöka hur stor vinsten blir av att kombinera flera mått på kognitiv försämring samt vilken kombination av prediktionsmått som är optimal för att förutsäga framtida demens. Kognitiva test har den fördelen att de är enkelt tillämpbara och kan administreras i alla delar av vårdkedjan. För denna del kommer vi att använda oss av en befintlig populations-baserad studie – Swedish National Study on Aging and Care in Kungsholmen (SNAC-K). Här har data från neuropsykologisk testning och demensdiagnostik samlats in under 12 år för personer boende på Kungsholmen som var 60 år och äldre vid studiens start (n=3363).

I den kliniska delen av projektet kommer vi ha en multimodal ansats där vi undersöker hur väl olika kognitiva och biologiska markörer (t.ex. strukturell hjärnabbildning, genetik), en och en eller i olika kombinationer, predicerar framtida demens och kognitiv förändringstakt. En motsvarande studie har redan genomförts med populations-baserade data (SNAC-K). Här kommer vi att göra liknande analyser för en grupp patienter från en minnesklinik, som sökt sig dit för att de har upplevda kognitiva problem. Likheter och skillnader i vilka markörer som bäst predicerar framtida demens i befolkningen generellt och i en patientgrupp från en minnesklinik kommer att noteras. Dessutom kommer förbättringar i prediktivitet genom användandet av mer specialiserade markörer, uppmätta i ryggmärgsvätska, att systematiskt utvärderas.

Projektet förväntas ge ny information om vilken kombination av markörer som är mest användbara för att identifiera personer med hög risk att utveckla demens, såväl inom primärvård som vid specialiserade minneskliniker.